

SPANNEND THEATER VIA LIVESTREAM

Authentieke Zoom-beleving

De voorstelling *De Methode* gebruikt een inmiddels uitgewrongen en supersaai medium als Zoom als kader voor een verbazend spannende voorstelling. Zoom is vooral een platform voor online meetings en de regels die dat oplegt, kun je gebruiken voor theatrale toepassingen. Je moet dan wel véél uitzoeken en uitproberen. Zichtlijnen sprak met regisseur/acteur Ric Berretty en technicus Marijn Janssen. | TEKST: ALEX BUURMAN |

Het script is gebaseerd op een scenario van de Catalaanse toneelschrijver Jordi Galcerán: *El método Grönholm*. Het is ook verfilmd (2005 – *El método*) en in 2013 werd het in Nederland op het toneel uitgevoerd onder regie van Héléne Oostdijk, die destijds het script ook bewerkte. Onder andere zette zij het om naar een stuk voor meer acteurs dan de oorspronkelijke twee en ook het verassende, vileine einde is van haar hand. Oostdijk was in de huidige Zoom-versie een van de spelers. Ook Ric Berretty speelde in de podiumversie en nam deze keer de bewerking en regie voor zijn rekening.

SOLLICITANTEN

Heel oneerbiedig gezegd is *De Methode* een soort *Wie is de Mol?* Sollicitanten strijden met elkaar in een traject waarbij ieder al genoeg stappen in de sollicitatieprocedure heeft gezet om zeker van zichzelf te zijn. De door het bedrijf Baltus Investments georganiseerde Zoom-meeting is een finale waarin de acht sollicitanten elkaar op allerhande, vaak zeer confronterende terreinen moeten zien af te troeven. Steeds valt er één sollicitant af, waarvan de eerste al na enkele zinnen helemaal aan het begin van het stuk.

SCHRAPPEN

Ric Berretty zag een aantal online voorstellingen van andere gezelschappen en kwam tot de slotsom dat er

vaak iets ontbrak: “Andere online producties vielen tegen, omdat die er niet uitkwamen wat je moet doen met het gegeven dat spelers zich niet op dezelfde plek bevinden. Ze deden alsof dat wél zo was en dat werkt niet. Bij een eerdere online voorstelling die we deden, *De Vriend*, merkten we aan de reacties dat mensen snel gewend raakten aan het feit dat de spelers zich elk in hun eigen kamer bevonden en daardoor eerder meegingen in het verhaal. Toen zijn we gaan kijken welke stukken we nog meer kennen die zich lenen voor dit gegeven. Ik heb toen

Héléne (Oostdijk) voorgesteld 's naar *De Methode* te kijken, maar het leek haar niet mogelijk, met name omdat in haar regie heel veel beweging zat. Die voorstelling had heel veel stilering: hoe mensen

zenuwachtig zijn, rond gaan lopen en gaan verzitten; daar was zelfs een choreografe aan te pas gekomen. ‘Dat gaat er dan allemaal uit’, zei ik toen. In de basis gaat het om acht mensen die komen solliciteren en elkaar de tent uit vechten. Dat moet online kunnen, want veel sollicitatiegesprekken zijn nu ook online.”

KEUZES

“In de podiumversie wordt er iemand fysiek aangevallen en twee spelers zoenen ook”, vervolgt Ric Berretty. “Dat kon nu niet en dat hoefde ook niet, maar hoe geeft je die scènes dan opnieuw lading? Ik heb er hele stukken

“Je kunt binnen Zoom niet exact timen, je hebt soms kwart secondes tijdverschil”

dialogoog bij geschreven om dat opnieuw te voeden.” Een ander opvallend aspect van de voorstelling is het gebruik van ritme. “Het is theater dat specifiek is gemaakt voor Zoom,” vertelt Berretty. “Het is geen registratie van een stuk dat niet voor het medium is gemaakt. Dan moet je echter wel op zoek naar wat er binnen dit medium werkt. Het klinkt stom, maar het werkt gewoon als negen mensen zich tegelijkertijd naar hun webcam toe bewegen of allemaal opkijken. Je kunt binnen Zoom niet exact timen, je hebt soms kwart secondes tijdsverschil. Ritme is altijd belangrijk op het toneel en bij scherm-toneel misschien nog wel meer. Er moet wat speciaals gebeuren en je maakt ook keuzes: de ene keer is iedereen aan het bewegen en de ander keer zit iedereen stil, zodat de toeschouwers alleen kijken naar degene die aan het woord is.”

“Ritme is altijd belangrijk op het toneel en bij schermtoneel misschien nog wel meer”

VOORLEZEN

De voorstelling valt in het genre ‘voorleestheater’. De acteurs hebben het script bij de hand en lezen hun tekst van papier. Ric Berretty heeft daar in het verleden ervaring mee opgedaan in het theater en dat is – wonderlijk

genoeg – een concept dat goed werkt. In combinatie met belichting en wisseling van positie wordt het publiek meegenomen in verhalen, waarbij inleving geen enkel probleem blijkt te zijn. Ook bij *De Methode* houden de acteurs het script bij de hand, maar door de positie van de acteurs voor het computerscherm leidt dat niet af. Het heeft als voordeel dat er weinig tijd hoeft te worden gependend aan mis en scène en tekstrepeties.

Er werd echter verhoudingsgewijs veel gerepeteerd, omdat er behoorlijk wat moest worden geëxperimenteerd, want Zoom is niet ontworpen als platform voor voorstellingen. Veel functies zijn niet op een voor de hand liggende

manier aan te sturen.

WEERBARSTIG

Wat Zoom bijvoorbeeld weerbarstig maakt, is de eigenschap dat niet alle toeschouwers de vensters in dezelfde volgorde te zien krijgen. Dat heeft als consequentie dat je bijvoorbeeld niet alle acteurs naar één andere acteur kunt laten kijken. De betreffende acteur kan bij de ene toeschouwer linksboven zitten en bij een andere in het

midden. Dat soort interactie is dus uitgesloten. Als álle vensters gesloten zijn in Zoom, krijgt de toeschouwer zichzelf te zien. Daar moest apart een oplossing voor worden bedacht. Daarnaast spelen bepaalde scènes zich af in *breakout rooms*. Het betreden en verlaten van zo'n *breakout room* vraagt een heel strakke timing van technische handelingen van de spelers, afgezien nog van het feit dat de technicus de betreffende spelers tussentijds handmatig moet uitnodigen.

ZELF DOEN

Ook vereist een voorstelling met Zoom dat de toeschouwers zélf de nodige instellingen maken. Je wilt immers niet dat de toeschouwers zichzelf (en elkaar) zien. Ze moeten hun camera handmatig uitzetten en daarnaast een instelling in Zoom maken die bepaalt dat de vensters van deelnemers met een uitgeschakelde camera niet in het grid verschijnen.

Ook de acteurs moeten tijdens het stuk hun camera's handmatig in- en uitschakelen. De host, in dit geval dus technicus Marijn Jansen, kan een camera van een acteur wel op afstand uitschakelen, maar dan moet de betreffende acteur vervolgens opnieuw voor de Zoom-meeting worden uitgenodigd en toegelaten. In de voorstelling moest dat in één scène, omdat de betreffende acteur op het moment dat de camera moest worden uitgeschakeld tegelijkertijd al uit beeld liep.

De acteurs moeten tijdens het stuk hun camera's handmatig in- en uitschakelen

INSTARTEN

Marijn Janssen zorgde met de software QLab van Figure 53 voor het instarten van audio- en beeldmateriaal. In zijn script stonden 166 cues. "In de basis zijn QLab en Zoom niet bedoeld om samen te werken," legt Marijn Jansen uit. "Daar heb ik Syphon Virtual Webcam tussen gezet. Daarmee kan ik het beeld van mijn webcam vervangen door de beelden die ik in mijn computer in QLab heb verzameld. Je kunt met 'scherm delen' en virtuele achtergronden binnen Zoom ook wel het een en ander voor

elkaar krijgen, maar dan loop je weer tegen andere dingen aan. Als je stopt met delen, bijvoorbeeld, neemt Zoom bepaalde instellingen aan waardoor je de *gallery view* ineens kwijt bent.

"Je kunt Zoom niet op afstand besturen. Je kunt in QLab geen acties voor Zoom klaarzetten. Je kunt de indeling van zo'n grid met vensters binnen Zoom nauwelijks beïnvloeden. Dat gaat in de volgorde waarin mensen zich aanmelden. Het zou me niks verbazen als er een slimmerik is die dat wél voor elkaar weet te krijgen en als dat zo is, ga ik er in de volgende voorstelling meteen gebruik van maken."

ABONNEMENT

Het gebruikte Zoom-abonnement bleek niet toereikend voor het aantal bezoekers. Het goedkoopste, niet gratis abonnement van Zoom staat honderd deelnemers toe, maar er hadden zich meer mensen opgegeven dan

verwacht. Voor de technische productie van de voorstelling waren er bovendien al vijftien inlogs nodig. Dus behalve voor de negen acteurs moesten er inlogs worden gereserveerd voor bijvoorbeeld het vertonen van graphics, een reserve-inlog voor het geval per ongeluk alle vensters gesloten zouden zijn en de toeschouwers onverhoopt zichzelf zouden zien, en een aantal camera's die tegen het einde van de voorstelling zorgen voor een onthutsende onthulling. Met het standaard abonnement konden er dus maar 85 toeschouwers worden toegelaten. "Na de eerste voorstelling merkten we dat het enthousiasme zo groot was én dat de mensen héél gul waren met hun vrijwillige bijdrage," vertelt Janssen, "dat we besloten om die bijdrage in te zetten om dat uitgebreide Zoom-pakket te betalen."

CONTINUÏTEIT

Bij voorstellingen en concerten via een livestream haken over het algemeen veel toeschouwers tussentijds af. Vaak is de spanningsboog niet langer dan een half uur of drie kwartier. *De Methode* duurt meer dan anderhalf uur. De voorstelling is twee keer opgevoerd, op 5 en 6 februari, en het was opvallend dat het kijkersaantal gedurende de voorstellingen op een enkeling na niet varieerde. "Er waren vier afhakers", bekent Ric Berretty. "We hebben ze gecheckt en ze hadden zonder uitzondering technische problemen: bijvoorbeeld een slechte internetverbinding of wegvallend geluid. We hebben ze toen met liefde het opgenomen materiaal nagestuurd, zodat ze het einde nog konden meemaken."

VLIEGEN

"Wat ik de kracht van deze voorstelling vind," vertelt Marijn Janssen, "is dat we niet een gewone voorstelling gemaakt hebben die we daarna via Zoom hebben laten zien, maar je kijkt als publiek mee - als vliegen op de muur - met iets dat daadwerkelijk in Zoom plaatsvindt. Het zorgt ervoor dat er spanning inzit, omdat het écht zou kunnen zijn." <<

DE METHODE

EEN TONEELSTUK VIA ZOOM

Baltus Investments zoekt een nieuwe medewerker op een hoge positie. De laatste kandidaten worden door het bedrijf online aan de tand gevoeld.

Er kan er maar ééntje overblijven.

SCENARIO: Jordi Galcerán

SCRIPT EN REGIE: Ric Berretty

SPELERS: Hélène Oostdijk, Ric Berretty, Ada van Duijn, Iefke Bloothoofd, Fleury Roos, Wijnand van Oene, Marten van der Meijden, Gertrude Hoogendoorn, Boris Crijnen

TECHNIEK: Marijn Janssen (Roodshow Locatietheater)

